

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

שלח

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כח
(תרגום הפשי)

יורצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

הרב החסיד אי"א נו"נ
עוסק בצ"צ באמונה
הת' מוה"ר אברהם
ב"ר יצחק אייזיק הלוי ז"ל
לויטנסקי

מבחיני תלמידי ישיבת תנו"ת ליובאוויטש
מקושר בלב ונפש לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
ושלוחו במשך ארבעים שנה
רב ומשפיע לאנ"ש ושלוחים בקצוי תבל
מילא שליחותו בשמחה ובאהבת ישראל חסידותי
מתוך מסירת נפש
בבית חב"ד שמחה מניקא
ובמיוחד בפעולות שיעורי לימוד הדת
חינוך ילדי ישראל וקעמפ גן ישראל
עסק רבות במבצעי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
ובהקמת וביסוס הרבה מוסדות חב"ד
ובהבאת שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו
אוהב ואהוב
ורבים השיב מעון
העמיד דור ישרים יבורך
שלוחי וחסידי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
נפטר ביום ראשון לסדר בהעלותך את הנרות
עשירי לחודש סיון ה'תשס"ז
ת' נ' צ' ב' ה'
(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

שלח

א. סמיכות פרשת מקושש לפרשת עבודת אלילים

בסוף פרשתנו¹ מביא רש"י מדברי רבי משה הדרשן: „למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת עבודת אלילים, לומר שהמחלל את השבת כעובד עבודת אלילים, שאף היא שקולה ככל המצוות וכו”².

ב„תוספות”³ נאמר: „מעשה המקושש היה בתחלת ארבעים, מיד אחר מעשה מרגלים, דאמר במדרש דלשם שמים נתכוין, שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחויבין במצות, עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים”. ולפי זה מובן הקשר של פרשת מקושש לפרשתנו בכלל, שבה מדובר על חטא המרגלים, שהוא הסיפור העיקרי בפרשתנו ועל שמו נקראת הפרשה כולה, פרשת שלח – כי מעשה המקושש הוא הוצאה של מעשה המרגלים.

כיון שהתורה קובעת את פרשת עבודת אלילים בין מעשה המרגלים לבין פרשת מקושש, מובן, שגם לדעת ה„תוספות” קשורה פרשת המקושש לפרשת עבודת אלילים, כפי שמביא רש"י מדברי רבי משה הדרשן, וכפי שמסביר ה„תוספות”⁴ את דברי

(1) ולא הביאו במקומו לפנ"ו בריש פ' מקושש (טו, לב) כי (כמדובר כמ"פ) אין סמיכות הפרשיות קושיא ודבר הצריך ביאור בפשוט"ח – ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 154 ואילך. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 62 ואילך.
(2) ראה חולין ה, סע"א ובפרש"י שם (ושם הוא נוגע להלכה) וראה רמב"ם סוף הל' שבת (הובא לקמן הערה 8) ובמפרשי רש"י כאן.

(3) ב"ב קיט, ב ד"ה אפילו.

(4) ב"ב שם ע"א ד"ה שנאמר. סנהדרין עה, ב ד"ה לא ה' יודע. וראה גם חידושי הרשב"א ב"ב שם.

הגמרא⁵ „יודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה, שנאמר” מחלליה מות יומת, אבל לא היה יודע באיזו מיתה”⁷, ש„אף על גב” דמיתה סתם חנק היא, מתוך הסברא היה מדמה לעובד עבודת כוכבים דבסקילה, דמחלל שבת בפרהסיא ככופר בעיקר, דכופר במעשה בראשית”⁸.

ויש להוסיף: קשר זה שבין פרשת המקושש לפרשת עבודת אלילים הוא רק בעצם החטא של שבת ועבודה זרה, אך מן העובדה שהסמיכות אינה בין חטא של חילול שבת סתמי ורגיל, אלא דוקא בין חטא המקושש לבין עבודה זרה, סביר לומר שפרשת עבודת אלילים קשורה לאופן מסוים זה של חילול שבת, שהיה אצל המקושש, „דלשם שמים נתכוין”.

ויש לומר, שמשום שכל זה הוא חלק

(5) ב"ב וסנהדרין שם. ועד"ו הוא בספרי פרשתנו טו, לד.

(6) תשא לא, יד.

(7) הובא גם בפרש"י פרשתנו שם, לד. אבל רש"י משנה וכתב „לא היו יודעים .. אבל יודעים כו” (ועד"ו הוא בפרש"י אמור כד, יב) והוא כבתו"כ אמור שם, ולא כבגמ' וספרי שמושה לא ה' יודע. ואכ"מ.

(7*) ל' התוס' סנהדרין שם.

(8) ובפרש"י חולין שם: העובד עבודת כוכבים כופר בהקב"ה והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר שלא שבת הקב"ה במעשה בראשית. ולהעיר מדיוק לשון הרמב"ם שם: השבת ועבודת כוכבים ומזלות* כל אחד משתייהן שקולה כנגד שאר כל מצות התורה (וממשיך) והשבת היא האות שבין הקב"ה ובינינו לעולם לפיכך כו' אבל המחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עבודת כוכבים ומזלות* ושניהם כעובדי כוכבים ומזלות** לכל דבריהם. ראה לקו"ש ח"ל ע' 130 הערה 37. ואכ"מ.

(*) והוא שנינו הצענזור ככ"מ ברמב"ם וצ"ל „עז"ו. וכ"ה ברמב"ם (דומי רמ).

(**) שנינו הצענזור וצ"ל „נגיזים” כבדפוס רומי הנ"ל.

לזכות

הת' יוסף יצחק הלוי שי' גינזבורג

לרגל היכנסו לעול המצוות, בשי"ק פ' בהעלותך, י"א סיון,

הי' תהא שנת סגולות חירותנו

ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יעקב מיכאל הלוי וזוגתו מרת אסתר שיחיו גינזבורג

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

*

לעילוי נשמת

המרא דאתרא דשכונת קראון הייטס

”כאן צוה ה' את הברכה”

”אביר שבאבירים”

הרה"ג הרה"ח התמים הר"ר יהודה קלמן ע"ה

ב"ר אברהם יהושע ע"ה

מארלאו

נפטר ביום כ"ף סיון ה'תש"ס

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו “אשת חבר” מרת חי' בת רבקה תחי'

לאריכות ימים וטובות מתוך בריאות הנכונה

עד ביאת גואל צדק

נדפס ע"י

הרה"ת ר' אליעזר וזוגתו מרת צירל רחל

ומשפחתם שיחיו טורין

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הגילוי ד' מקדש אד' כוננו ידך" במקום זה ("שבע מאות ושבעים") שבו הוא חי ועבד ופעל עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו. הסך-הכל דכל עבודתו.

ודוקא ע"י סיום העבודה בחצי כדור התחתון – "מעליך" ומגלין את כל הבנין של "מקדש אד' כוננו ידך" כולל גם הגג של הבנין, אשר "מלך המשיח... עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם" – כל זה "מתעלה" (נפעל) על-ידי העבודה (הגבהה) של התחתון ביותר.

...כולל ועיקר – בהבאת הגאולה האמיתית והשלימה, אשר כדי שהקב"ה יפעל זאת בשלימות הוא זקוק (כביכול) להשתתפותו של כל יהודי, ודוקא נשמה בגוף, שע"י "מעשינו ועבודתינו" באה הגאולה, ונחוץ כביכול שהיהודי יסכים לזה, ויתירה מזו – שהוא ירצה ויכריז, שלא רק ש"הגיע זמן גאולתכם", אלא ישנה כבר הגאולה בפשטות. כמדובר לעיל שגאולה היא מלשון גילוי – הגילוי דאלופו של עולם ב"גולה" (שנפעל ע"י עבודת היהודי בגלות).

מפרשת שלח, שעיקרה היא פרשת המרגלים, צריך לומר, שגם ענין זה קשור למשמעות של "מעשה המרגלים".⁹

ב. לשם שמים נתכוין

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את דברי המדרש המובאים ב"תוספות": "דלשם שמים נתכוין שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחוייבין במצוות, עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים".

לכאורה, כדי להראות שעדיין חייבים במצוות – מדוע הוא היה צריך דוקא לחלל שבת, ובמיוחד כאשר על ידי כך הוא מגיע לחטא חמור ביותר, "את דמכם לגפשותיכם" – שופך דם עצמו¹⁰ – הוא גורם לכך ש"יהרג". הוא היה יכול להראות עובדה זו בעוברו עבירה אחרת, קלה ביותר, המחייבת עונש מלקות או ממון וכדומה?

גם בתרגום יונתן¹¹ מופיעה נקודה זו, שמקושש העצים לא התכוון לחלל שבת במידה, אלא לשם שמים נתכוון, אך ה"תרגום יונתן" מסביר מדוע דוקא חילל שבת: בני ישראל ידעו אז רק את "גזירת שבתא", אך לא את העונש הניתן על חילול שבת – "קנסא דשבתא לא אשתמודע להון", ולכן התכוון מקושש העצים, שעל ידי מעשיו "אשתמודע קנסא (של שבת) לכל בית ישראל".

אך לפי המדרש, המובא בתוספות, שהוא עשה זאת כדי להראות שחייבים במצוות, אין מובן מדוע בחר דוקא בחילול שבת, כדלעיל?

וההסבר לכך הוא בהתאם לדברי המהרש"א¹², אשר על השאלה כיצד הוא חילל שבת כדי להודיע באיזו מיתה דנים מחלל שבת, הוא מסביר¹³: כיון שלא היה לו צורך במלאכה זו, אלא "לידע באיזו מיתה וכו', הוה ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה כמו חופר גומא ואין צריך אלא לעפרה, שהוא פטור לרבי שמעון", והוא ממשיך ואומר, "וכן יש לומר לפי המדרש שכתבו התוספות וכו' דהוה לי נמי (=שגם זו היתה) מלאכה שאינה צריכה לגופה".

ולפי זה מובן מדוע הוא בחר להוכיח את הענין דוקא על ידי מלאכת שבת, כי לא היה ברצונו לחטוא, ויחד עם זאת רצה להבהיר את האמור לעיל, ודבר זה אפשרי דוקא על ידי עשיית מלאכה בשבת, אשר לדעת רבי שמעון העושה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור¹⁴ וכנאמר ב"קדושת לוי"^{14*} – "אם כן לא חילל שבת כלל".

ג. מות יומת האיש

למרות זאת אמר הקדוש-ברוך-הוא "מות יומת האיש רגום אותו..."¹⁵, שהוא חייב מיתה, למרות שכלפי שמים ידוע שהיתה זו מלאכה שאינה צריכה לגופה, ולשם שמים נתכוין, ואף "לא חילל שבת כלל", ויותר מכך: זוהי פעולה למען שמירת שבת, שהרי כוונתו

(12) תדא"ג ב"ב שם.

(13) וראה גם ראש דוד ריש פ' פינחס, פני דוד להחיד"א פרשתנו כאן. עיי"ש. קדושת לוי פרשתנו עה"פ.

(14) וראה שו"ת אור המאיר סי"ב, שגם לדעת ר"י (שס"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב) בנדו"ד פטור, ע"פ מ"ש התוס' (שבת עג, ב) דבתולש גם לר"י פטור כשאין צריך לעצים (וכ"ה לדעת הרמב"ם הל' שבת פ"ח ה"ד), והרי המקושש, תליש ועקר קיסין" (תיב"ע כאן).

(14*) פרשתנו עה"פ.

(15) טו, לה.

(10) נח, ט ה (ובפרש"י שם).

(11) פרשתנו עה"פ טו, לב.

(9) ופ' נסכים (טו, ב ואילך) ופ' חלה (שם, יז ואילך) – מובנת שייכותן לפ' מרגלים ע"פ פרש"י שם, ב"בשר להם שיכנסו לארץ". ובויק"ר פט"ז, ו: למה נסמכה פרשת חלה לפרשת ע"ז כו'.

היתה לחזק את שמירת השבת ואת קיום התורה והמצוות בכלל¹⁶ אצל ישראל¹⁷ –

בכל זאת מבאר המהרש"א¹² שזאת משום ש"לא ידעו העדים שהתרו בו שהוא עשה על דעת זו ואינן אלא דברים שבלב, ודין היו אותו למיתה על-פי העדות". משמעות הענין איננה שסקלו אותו בטעות, עקב אי ידיעה של העדים –

שהרי התורה היא תורת אמת, ואם לפי האמת¹⁸ בהתאם לכונתו, "לא חילל שבת כלל", לא היה הקדוש-ברוך-הוא מצווה "מות יומת האיש..."¹⁹ –

אלא חובת הסקילה "בדיני אדם"²⁰ חלה לפי תורת אמת על המעשה והפעולה, וכיון שהיה זה מעשה של חילול שבת, הרי לפי דין של בית דין של מטה²¹ זוהי פעולה שחייבים עליה סקילה, ואין חשיבות לכוננה²².

(16) ולהעיר משו"ת הרדב"ז (הובא בגלינוני הש"ס לתוס' ב"ב שם) ח"ה סי' א'תס"ח בעובר בלאו אם מתכוין למצוה אפ"ל התרו בו אינו לוקה. ובשו"ת הרדב"ז ח"א (סע"ז) ובזמן שהוא מוחק השם לתקן הספר כ' מאבד הוא ומ"מ מודה אני שאינו לוקה כיון שהוא סבור לעשות כטוב ולתקן כ' וע"ש בגלינוני הש"ס.

(17) ובראש דוד ופני דוד שם דוד גופא ה' ספיקו של משה אם חייב מיתה לפי דעשה לשם שמים וגם דה"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה.

(18) ולהעיר מרמב"ן עה"ת (שופטים יט, יט): שלא יתן ה' השופטים הצדיקים העומדים לפניו לשפוך דם נקי כי המשפט לאלקים הוא כ' ע"ש מ"ש בטעם דעדים וזממן הרגו אין נהרגין.

(19) כי אף שזו היתה כונתו, "כדי שיהרג ויראו" – הרי כמה דרכים למקום שתתקיים כונתו, שבנ"י ידעו שמחייבים במצות.

(20) ראה גם חיד"א בשו"ת חיים שא"ל ח"ב ס"ג. עין זוכר מערכת מ' אות כ'.

(21) וכן צריך לפרש לכאורה במ"ש בקדושת לוי שם "רק סקלוהו עבור העולם שלא ידעו מזה כפשט המדרש".

(22) ראה ערוך לקושי [המתורגם] ח"ט (ע' 115 ואילך), בטעם ש"חייבי מיתות ב"ד .. אם עשו תשובה אין ב"ד של מטה מוחלין להן" (מכות יג, ריש ע"ב) – ראה שו"ת נודע ביהודה או"ח מהד"ק סל"ה. חיד"א הנ"ל. המובא בגלינוני הש"ס מכות שם.

ד. חשיבות המעשה, גם כשהמחשבה היא העיקר

לפי זה מובן הקשר שבין פרשת המקושש לפרשת עבודה זרה:

בענין עבודה זרה יש ענין מיוחד שאיננו בשאר מצוות התורה: כל יהודי, ואפילו קל שבקלים, כאשר הוא מגיע לידי נסיון של עבודה זרה, הרי הוא מוסר את נפשו, אפילו שלא לעשות רק איזה מעשה לבד נגד אמונת ה' אחד כגון להשתחוות לעבודה זרה, אף שאינו מאמין בה כלל בלבד²³.

ונדרש ביאור: העיקר בחטא עבודה זרה היא האמונה בלב, כאשר מחשיבים למציאות את אחד מן הברואים מלבד הקדוש-ברוך-הוא – מלאך, גלגל או כוכב²⁴ – והוא מקבלו כאלוה²⁵, אך כאשר "אינו מאמין בה כלל בלבד" אין זה חטא של עבודה זרה, הוא לא התנתק מהקדוש-ברוך-הוא, ומאידך אף אם לא מסר את נפשו על כך, לא מגיע לו עונש, כי זהו מעשה באונס²⁶.

אך כיון שזהו מעשה של עבודה זרה, למרות שאין זו מהות החטא של עבודה זרה, נחשב הדבר אצל היהודי כאיסור עבודה זרה, והוא מוסר על כך את נפשו.

זהו הקשר שבין פרשת מקושש העצים ביום השבת לבין פרשת עבודה זרה:

מלאכת שבת קשורה במהותה למחשבה ולכוונה – "מלאכת מחשבת אסרה תורה", ולכן²⁷ אין חייבים על מלאכה שאינה צריכה לגופה, ובמיוחד בעניננו, כאשר עשה "לשם

(23) תניא ספ"ט (כה, ב).

(24) ראה רמב"ם רפ"ב מהל' ע"ז. וראה בארוכה לקו"ש ח"כ ע' 17 ואילך.

(25) ראה רמב"ם שם פ"ג ה"ו. וראה צפ"ע שם.

(26) רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ה ה"ד. וראה תוס' סנהדרין סא, ב.

(27) חגיגה י. ריש ע"ב. וש"נ.

דעם גאנצן בנין פון „מקדש אד' כוננו ידיך", ביז אויך דעם גג של הבנין, וואָס „מלך המשיח . . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם"⁵ – ווערט דאָס אַלץ „אויפגעהויבן" (אויפגעטאָן) דורך דער עבודה (הגבהה) פון דעם תחתון ביותר.

... כולל ועיקר – אין ברענגען די גאולה האמיתית והשלמה, וואָס כדי דער אויבערשטער זאָל דאָס דורכפירן בשלימות דאָרף ער (כביכול) האָבן די השתתפות פון יעדער איד, און דוקא אַלס נשמה בגוף, אַז דורך „מעשינו ועבודתינו" קומט די גאולה, און מ'דאָרף כביכול אָנקומען אַז דער איד זאָל מסכים זיין, און נאָכמער – ער זאָל וועלן און מכריז זיין, אַז ניט נאָר וואָס „הגיע זמן גאולתכם", נאָר ס'איז שוין דאָ די גאולה בפשטות, כמדובר לעיל אַז גאולה איז מלשון גילוי – דער גילוי אלופו של עולם אין „גולה" (וואָס ווערט דורך דער עבודה פון אַ אידן אין גלות).

(משיחת יום ב', כ"ח טיון תנש"א)

(5) ילקוט שמעוני ישעי' רמז תצט.

ויש לומר, שכשם שזהו בנוגע לכללות ענין הגלות וגאולה, כך הוא גם בנוגע להמקום פרטי שנמצאים בו ב"חצי כדור התחתון" – שהיות שזהו (ה"מקדש מעט") המקום ששם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו קבע את מקומו, כהמקור להפצת המעיונות חוצה בכל העולם כולו, הרי דוקא במקום זה וממקום זה נפעלת הגאולה ובנין בית המקדש השלישי, "מקדש אד' כוננו ידיך".²

דאף-על-פי שמקומו בארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, על הר הקודש – אבל מכיון שזה נפעל על-ידי "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"³, ובפרט בסיוס של זמן הגלות ע"י העבודה ד"פוצו מעיונותיך חוצה" – הרי יש כבר במקום זה, ודוקא במקום זה, כל ההכנה כולה לה"מקדש אד' כוננו ידיך",

ער שתיכף ומיד נמשך במקום זה הגילוי של "מקדש אד' כוננו ידיך" – שהרי זהו מה ש"כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו יכול לתבוע ולהביא בפועל, שלכל ראש בא

ב.ח.

ויש לומר, אַז כשם ווי דאָס איז בנוגע צו כללות ענין הגלות וגאולה, אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צו דעם מקום פרטי וואו מ'געפינט זיך אין „חצי כדור התחתון“ – אַז היות אַז דאָס (דער „מקדש מעט“) איז דער אָרט וואו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט קובע געווען מקומו, אַלס דער מקור אויף הפצת המעינות חוצה בכל העולם כולו, ווערט דוקא אין און פון דעם אָרט אויפגעטאָן די גאולה און בנין בית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידיך“,

דאע"פ אַז מקומו איז אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, על הר הקודש – איז אָבער וויבאלד אַז דאָס ווערט אויפגעטאָן דורך „מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות“, ובפרט אין סיום פון זמן הגלות דורך דער עבודה פון „יפוצו מעינותיך חוצה“ – האָט מען אין דעם אָרט, און דוקא אין דעם אָרט, די גאַנצע צוגעגרייטקייט צום „מקדש אד' כוננו ידיך“,

ביז אַז תיכף ומיד ווערט אין דעם אָרט דער גילוי פון „מקדש אד' כוננו ידיך“ – וואָס דאָס קען דאָך כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו מאַנען און אויספירן, אַז צום אַלעם ערשטן ווערט דער גילוי פון „מקדש אד' כוננו ידיך“ אין דעם אָרט („זיבן הונדערט און זיבעציק“) וואו ער האָט געלעבט און געטאָן עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו, דער סך-הכל פון כל עבודתו.

און דוקא דורך דעם סיום העבודה אין חצי כדור התחתון, ביז אין דעם תחתון תחתון ביותר – „הויבט מען אויף“ און מ'איז מגלה

(1) יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

(2) בשלח טו, יז.

(3) תניא רפ"ז.

(4) ראה תר"א בראשית ד, א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 33.

שמים" הרי בודאי אין כאן כלל חילול שבת²⁸. למרות זאת, כיון שמעשה זה כשלעצמו נראה כמעשה של חילול שבת, כי העובדה שהיתה זו מלאכה שאינה צריכה לגופה, לא הייתה ניכרת בשעת המעשה – הרי לפי תורת אמת מגיע לו עונש סקילה על המעשה.

ה. מהות המצוה – מעשה בפועל

לפי כל האמור לעיל יובן הקשר בין מעשה המקושש לבין „מעשה מרגלים“ בתוכנם:

כבר הוסבר במספר מקומות²⁹, שהמרגלים חפצו להישאר במדבר ולא להכנס לארץ ישראל, משום שעיסוקם העיקרי של בני ישראל במדבר, כאשר לא היו צריכים לדאוג לפרנסתם וכדומה, היה לימוד התורה, כדברי חז"ל³⁰: „לא ניתנה תורה לדרוש אלא לאוכלי המן“, שהעיקר בלימוד התורה הוא ההבנה וההשגה³¹ בשכל ובמחשבה³², וכן בדיבור³³. ואילו בארץ ישראל „שש שנים תזרע שדך... תזמור כרמך“³⁴. – שם עיקר העבודה הוא המעשה, קיום המצוות המעשיות, מצוות התלויות בארץ במיוחד^{34*}, ומעשים טובים בכלל (עובדין טבין).

בכך יובנו דברי המדרש שהזכרו לעיל, ושהובאו בתוספות: שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה

28) להעיר מתשובות רעק"א (ח"א ס"ח) בההפך בין פטור מתעסק למלאכת מחשבת, „דאיכא דליכא מלאכת מחשבת אינו בכלל מלאכה ולא נעשית העבירה כלל“.
29) לקו"ת ריש פרשתנו (לו, א. לח, ב"ג). אוה"ח שם. וראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 168 ואילך. וש"נ. ובכ"מ.

(30) מכילתא בשלח טו, ד.

(31) וכמש"נ (ואתחנן ד, ו) „היא חכמתכם ובינתכם“.

(32) ועד ש„בתורה שבע"פ אם אינו מבין הפירוש אינו נחשב לימוד כלל“ (הל' ת"ת לאדה"צ ספ"ב, ממג"א אר"ח ס"ג).

(33) עירובין נד, א. הל' ת"ת לאדה"צ פ"ב סי"ב.

(34) בהר כה, ב"ג.

(34*) ראה בארוכה במקומות שנשמנו בהערה 29.

מרגלים שוב אין מחוייבין במצוות. מפשטות לשון המדרש מובן, שלא התכוונו למרוד בקדוש-ברוך-הוא ח"ו על ידי אי-קיום המצוות, אלא³⁵ „אין מחוייבין במצוות“.

ולכאורה תמוה: מהו הנימוק לסברתם זו?

אילו היו אומרים „כיון שנגזר עליהם מיתה“³⁶ וכדומה, ניתן היה להסביר את מחשבתם, ולפחות בדוחק, שכיון שנגזר דינם למיתה, הרי הם בבחינת „גברא קטילא“ ואולי אין חלה עליהם חובת המצוות. אך מה פשר סברתם „כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ... שוב אין מחוייבין במצוות“?

אלא, לפי האמור לעיל יש לומר שכך היתה מחשבתם: כיון שהכניסה לארץ היא בעיקר לצורך קיום המצוות במעשה, חשבו בני ישראל, ש„כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחוייבין במצוות“ – אין להם קשר לעבודה של קיום המצוות במעשה, אפילו לגבי המצוות שהיו חייבים בהן עד כה, ובמיוחד כאשר ציוויים רבים נתנו כהכנה לכניסה לארץ³⁷, שבזכות מצוות אלו ייכנסו לארץ ישראל³⁸. הם חשבו, שכל עבודתם מתבססת רק על לימוד התורה במחשבה ובדיבור – „אין מחוייבין במצוות“.

ועל כך מופיע בהמשך מעשה מקושש העצים – „עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים“: כאן רואים, שגם בענינים שמהותם

35) בדברי דוד פרשתנו עה"פ מפרש ע"פ מדרש הנ"ל ל' „במדבר“ שבכתוב, „דה"ק אחר מעשה המרגלים נעשו ישראל הפקר כמדבר כו' נהגו הפקר במצות ובא זה כו' לבטל ההפקר“.

(36) ער"ו הוא הלשון בקדושת לוי כאן.

(37) ובפרט ע"פ ספרי ופרש"י עקב יא, יז (יח): אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצות הניחו תפילין עשו מזוזה כדי שלא יהיו לכם חדשים כו'. וראה בארוכה רמב"ן אחרי יח, כה: כי עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה'.

(38) ראה קידושין (לו, סע"ב) במצות תפילין ופטר חמור.

הוספה

בשורת הגאולה

כז.

הפצת המעיינות דפנימיות התורה (”סתים” שבתורה, שעל ידה נעשית האחדות ד”סתים” ד”ישראל עם ”סתים” דקוב”הי) חוצה, עד לחוצה שאין חוצה הימנו, כפי שנתחדש במיוחד בדורנו זה גם ובמיוחד בחצי כדור התחתון (שבו לא הי’ הגילוי דמ”ת²), שבו נקבע מושבו של נשיא הדור, כ”ק מו”ח אדמו”ר, משה שבדורנו, ומשם מופצים המעיינות בכל קצוי תבל ממש, ובמשך יובל שנים³ (”עולם”⁴), אשר, ע”י ההוספה בהפצת המעיינות חוצה (שכבר היתה באופן ד”די והותר”⁵), „דע את אלקי אביך”⁶, „לדעתך”⁷, זוכים תיכף ומיד ל”אותו הזמן . . (ש)לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה’ בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה’ כמים לים מכסים”.

(משיחות ש”פ שלח, מבה”ח תמוז תנש”א)

- (1) ראה זח”ג עג, א. לקר”ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א. ובכ”מ.
- (2) ראה אג”ק אדמו”ר מוהרי”צ ח”ב ע’ שלא. וש”נ.
- (3) כולל ובמיוחד בענין שהזמן גרמא, יובל שנים לכ”ח (”כח”) סיון (שמתברר מיום הש”ק זה) – ראה בארוכה שיחת כ”ח סיון (סה”ש תנש”א ע’ 635 ואילך).
- (4) קידושין טו, א. מכילתא ופרש”י משפטים כא, ו. – ולהעיר גם מלקר”ת פרשתנו מב, ד ואילך.
- (5) דה”א כח, ט. וראה תניא קר”א קנו, ב. ובכ”מ.
- (6) כהבטחת מלך המשיח להבעש”ט – במענה לשאלתו אימת אתי מר – כשיפוצו מעינותיך (דהבעש”ט) חוצה (אגה”ק דהבעש”ט – כש”ט בתחלתו).
- (7) רמב”ם בסיום וחותם ספרו „משנה תורה”.
- (8) ישע’ יא, ט.

היא „מלאכת מחשבת”, ואף כאשר המקושש פעל „לשם שמים” ולא כדי לעבור על רצון ה’ – בכל זאת, גם כאן העיקר הוא המעשה בפועל, ולכן קובעת תורת אמות, שפסק ההלכה למטה הוא שזהו חילול שבת ומגיע על כך עונש סקילה.

וכך למדו בני ישראל שנשאר או במדבר, שלמרות „שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ”, הרי אמנם אין הם מגיעים לעיקר קיום המצוות

במעשה, בארץ ישראל. אך בכל זאת, גם בהיותם במדבר, העיקר בעבודת ה’ הוא היישום במעשה בפועל ככל האפשר במדבר³⁹.

כי העיקר במצוה הוא „צוותא וחיבור” עם הקדוש-ברוך-הוא דוקא על ידי מעשה המצוה.

(משיחות ש”פ שלח תנש”ט, מוצאי שבת קודש ראה תשל”ט)

(39) ראה בארוכה לקו”ש שם.

לזכות

כ”ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויהי”ר שעי” קיום הוראת

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב’ ניסן ה’תשמ”ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק’,

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא’

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד